

CINSTIȚI CREDINCIOȘI ȘI CREDINCIOASE,

Atotputernicul Dumnezeu a binevoit ca și în anul acesta - în tihnă, cu sănătate și voie bună - să retrăim taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută a mântuirii noastre: Nașterea Domnului Iisus Hristos.

La acest minunat popas duhovnicesc inima noastră saltă de sfântă bucurie, reîmprospătându-și firea din nesecatul izvor de lumină și putere care a coborât din cer pe pământ cu prilejul nașterii Mântuitorului Iisus Hristos.

Așezată la sfârșitul unui an care se încheie

și în pragul unui an care începe Nașterea Domnului, ne este și bun prilej de înnoire duhovnicească, cu spor și sănătate pentru toți, cu propășire în viața sfintei noastre Biserici și cu realizări mărețe și fericire în viața fiecăruia dintre noi, așa cum vă urez și vă doresc din toată inima, dragii mei credincioși.

Cu toții suntem încredințați că solia îngerilor din noaptea Nașterii răscolește firea noastră și ne face să cugetăm mai adânc. Înțelesul veștii celei bune de acum 2010 ani: „Întru cei de sus mărire, pe pământ pace, între oameni, bunăvoire”, este ca fiecare din noi să facem tot

ce ne stă în putere pentru ca bucuria praznicului să fie cât mai mare, ca toată lumea să se îndestuleze trupește și duhovnicește din tihna și harurile lui.

De aceea, voinției creștinești din vremea acestor sfinte sărbători, eu îi adaug toată dragostea mea de părinte duhovnicesc, dorindu-vă fiecăruia dintre voi, sănătate, mântuire, spor în toate, pace și bucurie întru mulți și fericți ani!

Al vostru de tot binele doritor și către
Dumnezeu fierbinte rugător,
+ **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit

Poeți ai libertății lumii

Ești bun Doamne

Radu GYR

*Ești Doamne bun, eu pământean și rău
Și-n dragoste nu-ți semăn, nici în milă.
Dar, după răni, sunt chip din chipul Tău
de par dospit din cer nu din argilă.*

*Nu ți-am râvnit nici razele subțiri,
Nici tăpile străpunse de piroane.
Dar Tu mă faci părtaș în răstigniri
și-ți tot îngân osânda din icoane.*

*Sfințit pe cruci pe care nu m-am vrut
și de-nvieri pe care nu le-aș cere,
nu știi: Tu te cobori la mine-n lut
sau eu mă urc spre raiul Tău bând fiere?*

*Cu necesita slavă mă încarci
și-n cuie, când sfințenia mă frânge,
oftând mă uit la rănile-mi prea largi
și-ți cresc alături, sânge lângă sânge.*

LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI • LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI

IOAN HAȚEGAN
ISTORIC

Sub acest nume se ascund două corpuri diferite de clădire, adosate și care comunică azi între ele. Ele sunt distanțate de aproape jumătate de secol și de stilul arhitectonic. Prima clădire, cea cu fața spre Piața Operei, a fost construită de un consorțiu de bănci șvăbești locale, cunoscut sub numele de „Băncile Bănățene Reunite”. Imediat după 1930, acestea - având capital - au cerut arhitecților László Székely și Mathias Hubert să proiecteze o clădire impunătoare, încăpătoare, cu șase etaje, care să le fie sediu, dar - în tradiția veche a urbei - să aibă și spații pentru hotel. Zis și făcut: planurile au apărut și până în 1935, lucrarea era terminată. Numele oficial: Pensionul Central. Adică, pe înțelesul omului de azi: hotel și pensiune (masă) asigurată, contra cost, celor doritori. Sigur că numeroase

HOTEL TIMIȘOARA

firme și-au făcut loc aici. Cum însă vremurile și războaiele schimbă lumea, și pensionul lasă loc regiunii de partid, apoi diferitelor instituții ale Regiunii Timișoara și apoi Banat. Avântu-

lui revoluționar îi urmează o etapă ceva mai calmă. Unii dintre edilii locali mai și gândesc. Așa se naște - prin demolarea fostei chesturi și poliției - corpul nou al hotelului ce se va numi „Timișoara”. Proiectant a fost arhitectul Gh. Gâfleanu. A rezultat un corp suplu, înalt și elegant, ce preia decorația fațadei, dar asigură confortul modern, între anii 1975 și 1978 se execută lucrările. Un loc de parcare decent permitea intrarea auto. Complexul (vechi și nou) avea 488 de locuri de cazare, fiind cel mai mare din oraș. Revoluția aduce cu sine și neînțelegeri asupra proprietarului de fapt. Corpul vechi devine sediu al diverselor firme nou înființate, iar cel nou rămâne hotel, cu unele extinderi și în corpul vechi. Un ansamblu de clădiri ce nu este încă folosit la puterea reală a complexului și aceasta datorită lipsei de coerență a legislației și a proprietarului (ilor) de drept. Poate, cândva, cineva...

Sfintele sărbători, să fie pentru noi toți,
aducătoare de liniște, sănătate și voie bună.
Dumnezeu să binecuvânteze casele noastre.
Primar, Virgil Bunescu

Foaia de Giarmata

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

Giarmata pentru oaspeții ei

PENTRU CEI CARE VOR SĂ NE CUNOASCĂ

GRAȚIAN NEAMȚU

La recensământul populației din 2002, populația comunei Giarmata era de 5407 locuitori, dintre care 5069 erau etnici români, 144 etnici maghiari, 108 etnici romi, 37 etnici ucraineni, 23 etnici germani, 10 etnici slovaci și alte șase etnii.

Biserica romano-catolică „Sfântul Iosif”, din comuna noastră fost înălțată între anii 1771-1773, iar pictura murală datează din 1935.

Comuna Giarmata a oferit un cadru natural pentru întemeierea unei așezări umane, încă de la sfârșitul epocii neolitice. În hotarul comunei au fost descoperite urme materiale (unelte și vase) din secolele II-III d.H., urme de factură dacică și daco-romană.

În perioada de formare a poporului roman, pe teritoriul comunei populația băștinașă daco-romană a continuat să trăiască sub forma unei obști sătești, iar la începutul feudalismului a existat chiar un voievodat destul de puternic, consemnat în puținele izvoare narative din vremea respectivă. Astfel, cu prilejul marii invazii din 1241 este amintit voievodul de Giarmata.

Comuna noastră, este amintită documentar în registrele papale de zeciuală, din anii 1334-1335, sub numele de ZAMOR, GORMAT sau GARMAD.

La 1407 este menționată moșia Giarmata, care este donată voievodului Nicolae, fiul lui Toma și administrată de voievodul Ioan.

Primiți cu colinda?

MOȘ CRĂCIUN CU PLETE DALBE

Moș Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți
Și aduce daruri multe
La fetițe și băieți

Moș Crăciun, Moș Crăciun

Din bătrâni se povestește
Că-n toți anii negreșit
Moș Crăciun pribeag sosește
Niciodată n-a lipsit

Moș Crăciun, Moș Crăciun

Moș Crăciun cu plete dalbe
Încotro vrei s-o apuci
Ți-aș canta Florile dalbe
De la noi să nu te duci!

Moș Crăciun, Moș Crăciun!

Familii nobile ale comunei Giarmata

„Trecutul trăiește, e viu, ia parte la prezent, îl influențează și se schimbă în funcție de ceea ce ni se întâmplă.”

NIAMESSNY (de ALMÁNfalva)

ANA-MARIA COTOȘPAN

Familia a fost înnobilită la data de 13.04.1578 de către regele Rudolf. Din familie Antal s-a stabilit în comitatul Timiș, unde a fost intendantul moșiei de la Giarmata. Fiul acestuia, Ignác, a fost consilier al orașului Timișoara și între 1840-44, delegatul parlamentar al orașului. Fratele său, György (*1797-†1834), a fost jurat al comitatului Timiș. Dintre urmași Gyula a fost avocat și procurorul șef al comitatului Timiș, între 1900-1904 președintele baroului din Timișoara. István (†1892) a fost arhivistul orașului Timișoara, Mihály (*1834-†1901) a fost consilier regal și notarul orașului Biserica Albă și în sfârșit, fiul acestuia (tot Mihály) a fost procurorul șef al orașului Timișoara și deputat parlamentar.

SPORT

DANIÉLA IACOBESCU

Millenium Giarmata extrem de aproape de a încheia pe primul loc al ierarhiei turului Seriei 4 în Divizia C, după remiza pe teren propriu cu gruparea timișeană, CS Vulturii 2009 Lugoj, care a smuls astfel primul său punct extern după două luni și o zi.

A fost doar al 11-lea joc al primei jumătăți a competiției, dar iată că a căzut deja cortina peste stagiunea de toamnă, semn al serioasei subțieri numerice a unei întreceri care programa 15 runde în turul ediției precedente, cu câte 8 meciuri pe etapă. Cifra redusă la jumătate cu ocazia etapei a XIII-a, în care, pe seama draw-ului acasă al ex-liderului Minerul Motru, Millenium Giarmata ar fi putut sălta pe prima poziție, la egalitate de puncte cu Flacăra Făget, dar având un golaveraj superior.

Echipa standard aliniată pentru a reprezenta comuna noastră în acest tur, a fost următoarea: Narița, Rosenblum, Călin Marius, Oneț, Francescu, Dancia-

Mihuța, Corlățeanu, Bungău, Leucă, Hecsko, Luchici, Mihălceanu, Moroșan, Gideon, Țurcaș, Băișan, Tăbăcaru.

Din albumul comunei noastre

Fântâna Prințului Eugeniu de Savoya

CÂND, UNDE ȘI LA CE NUMERE DE TELEFON, PUTEȚI CONTACTA CONDUCEREA NOASTRĂ

Adresa: str. Principală, nr. 445
jud. Timiș
Telefon: 0256369101
Fax: 0256369102
E-mail: primaria.giarmata@yahoo.com

PRIMAR:
Ing. Virgil Bunescu - 0256/ 369.101
VICEPRIMAR:
Ionel Carabulia - 0256/ 369.101
SECRETAR:
Ioan Valeanu - 0256/ 369.101
- 0728 - 924.474

ORAR DE AUDIENȚE
PRIMAR:
MARȚI - 10.00-12.00
JOI - 15.00-17.30
SECRETAR:
JOI - 10.00-12.00

Fie ca aroma de brad, colindele, cozonacul cald și mirosul de iarnă să umple inimile de bucurie și viața de împliniri. Sărbători fericite!
Primar, Viorel Bara

Foaia de Sânmihai

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

„Sărbătorile ne unesc...”

Viorel Bara - primarul comunei Sânmihaiu Român

Se schimbă ceva în înfățișarea localităților, dar și în starea de spirit a oamenilor. Parcă e mai multă bucurie... Dar și noi suntem bucuroși să-l avem ca invitat al foii noastre pe domnul primar Viorel Bara, acum, în pragul sărbătorilor.

Spuneți-ne câteva cuvinte despre viața de primar...

► În viața de primar trebuie să reușești să ai anumite realizări, iar 90% din timp ți-l petreci alergând. Timpul liber și viața de familie sunt pe locul II, deoarece tot timpul trebuie să fii la dispoziția cetățenilor, lucru

pe care îl faci cu drag, evident.

Ce ne puteți spune despre obiectivul turistic din Sânmihaiu German, ștrandul termal?

► Este unul dintre cele mai moderne ștranduri din județul Timiș. An de an s-a investit în acest ștrand și mai avem ca perspectivă și alte investiții. Pentru cei care îl administrează, pot spune că este un job de succes. Pe zona respectivă mai sunt câteva PUZ-uri tot din domeniul agrementului, pentru viitoare ștranduri cu apă rece, locuri de recreere și multe altele.

Care sunt proiectele importante care le-ați realizat în ultimul timp?

► Cel mai important, este cel care acum e pe licitație și e cu finanțare europeană și anume proiectul cu apa și canalizarea.

Vin sărbătorile. Ce le urați cetățenilor comunei și cititorilor noștri?

► Să fie optimiști și fiecare să facă puțin câte puțin ceva pentru comună, pentru a fi bine. Bineînțeles, le doresc sărbători fericite și un an nou cu multe bucurii.

INTERVIU REALIZAT DE
ANDREEA VASILIU

ACTORUL COMUNEI NOASTRE

KATHERINE SCHNEIDER

Florin Ionescu s-a născut la 10 aprilie 1968, la Sânmihaiu Român. Liceul îl urmează la Bocșa Montană. A absolvit Academia de Teatru și Film „I.L. Caragiale” din București. În 1994 se angajează la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Timișoara. S-a făcut remarcat în numeroase roluri precum: Richard în „Henric al VI-lea” de William Shakespeare, Edmund în „Regele Lear” de Shakespeare, Paul din „Nimic

despre Hamlet” de R.F. Alexandru, Cleonte în „Domnul Jourdain” de Mihail Bulgakov, Jimmy Porter în „Privește înapoi cu mânie” de John Osborne, spectacol în care a realizat și regia etc. Regizor al mai multor spectacole prezentate de Teatrul German de Stat din Timișoara, cum ar fi „Regele Lear” de Shakespeare, „Casa de pe graniță” de Slavomir Mrož ek etc. Se stabilește în Ungaria în anul 2003, după căsătoria sa cu actrița Ildiko Frank. Ține cursuri de actorie la Pecs, montează spectacole la teatrul din Szekszard (acolo unde soția sa devine directoare) și înființează teatrul românesc „VIS”, alături de care a susținut spectacole pentru comunitățile românești din Budapesta, Szeged și Jula (Gyula).

SÂNMIHAIUL ROMÂN DE IERI ȘI DE AZI

SABINA LIVESCU

Sânmihaiu Român apare menționat documentar pentru prima oară în 1327, iar satele Sânmihaiu German și Utvin în 1333. Până în 1868 mare proprietar era statul. În acest an, domeniul Sânmihai trece în proprietatea lui Bela Jeszenszky, notarul comitatului Timiș.

Înainte de Primul Război Mondial ca mare proprietar era și consistorul ortodox român din Arad. Veche localitate românească, a rezistat ocupației turcești, pentru ca la 1717, după cucerirea Banatului de austrieci, să aibă 40 de case. Apare apoi scrisă pe harta lui Mercy de la 1723-1725 și pe hărțile de la 1761 și 1783. Biserica românească a fost construită la 1774. Până la 1911 comuna se numea Romanszentmihaly, iar de atunci până la administrația românească Begaszentmihaly.

În perioada interbelică făcea parte din plasa Chișoda, județul Timiș-Torontal, avea peste 2.000 de locuitori și peste 500 de case. La recensământul din 2002, satul Sânmihaiu Român avea 1.788 locuitori, din care 1.690 români, 74 maghiari, 7 germani, 6 țigani, 5 sârbi, 4 slovaci și un bulgar.

SÂNMIHAIU GERMAN – BOGĂȚIA VINE DIN PĂMÂNT

MIRUNA LOTEANU

În 1977 a fost descoperit primul izvor de adâncime cu apă termală la Sânmihaiu German, la vremea aceea toți au fost dezamăgiți. Oamenii sperau să descopere un important zăcămint de țitei. Nimeni nu bănuia că apele termale miraculoase îi va aduce peste ani și ani celebritatea unei comune care nu se distingea prin mai nimic.

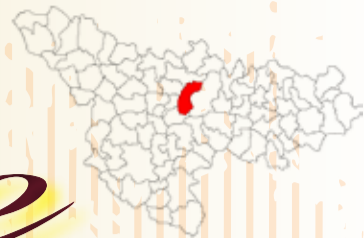
Fără prea multă tragere de inimă, regimul comunist de atunci a realizat un fel de ștrand, mai bine zis o baie comunală. Sătenii credeau că se pot vindeca de reumatism și alte afecțiuni, datorită temperaturilor extrem de ridicate ale apei, care venea de la o adâncime de peste 2000 de metri. Unii dintre ei chiar s-au vindecat și atunci, renumele apelor termale de la Sânmihai s-a răspândit foarte repede.

Din anul 1990, în urma unor investiții masive, s-a realizat o zonă de agrement ce include trei bazine, dintre care unul acoperit, două descoperite, un restaurant și bar, o terasă, căsuțe de vacanță. Ștrandul poate fi frecventat atât vara cât și iarna, deține un salon de bronzat, un loc

special amenajat pentru masaj și vestiare; este deschis de marți până duminică, luna fiind închis pentru igienizare. Apa termală din bazine, bogată în minerale, are temperatura cuprinsă între 35-37 grade Celsius.

Acum când îngerii coboară pe Pământ pentru a vesti nașterea Domnului, cu aripile lor ating sufletele noastre, luând cu ei toate supărările și lăsând în schimb lumină și speranță. Vă doresc un Crăciun fericit!

Primar, Ilie Golubov

Foaia de Remetea Mare

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

„Vă doresc un an nou fericit, cu prosperitate și realizări cât mai multe”

Ilie Golubov, primarul comunei Remetea Mare

Crăciunul se apropie și așteptăm cu sufletul la gură noul an. În pragul sărbătorilor am stat de vorbă cu domnul primar Ilie Golubov, din dorința dânsului de a transmite cititorilor „Foi de Remetea Mare” un „Crăciun fericit!”.

Domnule primar, cum se pregătește Remetea Mare pentru sărbătorile ce se apropie cu pași repezi?

► Din păcate anul acesta nu avem nici un eveniment public, în comună, dar așteptăm sărbătorile cu drag și cu multă zăpadă. În schimb, Primăria împreună cu Școala cu cla-

sele I-VIII din Remetea organizează serbări pentru întâmpinarea Crăciunului, așa cum se cuvine.

Care este cel mai urgent proiect care trebuie realizat?

► Vom începe din primăvara anului viitor introducerea canalizării în Remetea Mare și în Ianova.

De curând s-au încheiat alegerile. Care au fost așteptările dumneavoastră?

► Suntem mulțumiți cum s-au finalizat alegerile, deoarece asta ne și doream. Așteptările au fost cele pe placul nostru.

Credeți că a fost mai diferit anul 2012 față de alți ani?

► Diferit nu a fost. Din toate punctele de vedere, cam în fiecare an a fost la fel. Și de sărbători și pe plan politic; în general. Sperăm să fie așa în continuare, deși este loc de mai bine tot timpul. Ne așteptăm la ani mai buni.

Ce le transmiteți cititorilor noștri?

► Un an nou fericit, cu prosperitate și realizări cât mai multe.

INTERVIU REALIZAT DE
CORNELIA VASILIU

ISTORIA CRĂCIUNULUI

OANA LUNCAN

Crăciunul nu a fost întotdeauna așa cum îl vedem acum. De altfel, el a devenit sărbătoare legală abia în secolul al XIX-lea. Nu au existat nici brazi și nici Moș Crăciun dintotdeauna. Și nici măcar colinde... Unul dintre cele mai îndrăgite obiceiuri de Crăciun, colindatul, era pe vre-

muri interzis. Cel care a decis că muzica este nepotrivită pentru o zi solemnă cum este Crăciunul a fost Oliver Cromwell, care în secolul al XVII-lea a interzis colindele.

Cel mai vechi cântec creștin de Crăciun este „Jesus refulsit omnium”, compus de St. Hilary din Poitiers, în secolul al IV-lea. Cea mai veche transcriere după un colind englezesc este unul scris de Ritson, în 1410. În 1818, ajutorul de preot austriac Joseph Mohr a fost anunțat cu o zi înaintea Crăciunului ca orga bisericii sale s-a stricat și nu poate fi reparată la timp pentru slujba de Crăciun. Foarte trist din această pricină, el s-a apucat să scrie trei piese care să poată fi cântate de cor, acompaniat la chitară. Una dintre ele era „Silent Night, Holy Night”, care astăzi este cântată în peste 180 de limbi de milioane de persoane.

INDEMN CREȘTIN

RUĞĂCIUNEA TATĂL NOSTRU...

ANA-MARIA POPA

Să nu spui:

Tată - dacă nu te porți ca un fiu în fiecare zi!

Nostru - dacă ești închis în egoismul tău!

Care ești în ceruri - dacă crezi că nu te poate vedea

Sfințească-se Numele Tău - dacă prin viața ta nu-l reprezinti cu cinste!

Vie împărăția Ta - dacă o confunzi cu succesul material!

Facă-se voia Ta - dacă ești preocupat numai de planurile tale!

Sfințească-se numele Tău - dacă prin viața ta nu dovedești așa!

Facă-se voia Ta - dacă nu o accepți când nu-ți convine!

Precum în cer așa și pe pământ - dacă nu trăiești principiile Cerului aici pe pământ!

Pâinea noastră cea de toate zilele - dacă nu te gândești la cei înfomețați!

Ne iartă nouă greșelile noastre - dacă păstrezi ranchiună pe fratele tău.

Nu ne duce pe noi în ispită - dacă ai de gând să păcătuiești în continuare!

Căci a ta este împărăția, puterea și slava - dacă nu recunoști toate acestea!

Amin - dacă nu iei în serios cuvintele din Tatăl nostru.

LA IANOVA, SFINTELE TAINTE SUNT RESPECTATE

BRÂNDUȘA UDRIȘTE

La Ianova Sfintele taine sunt respectate și se îndeplinesc. Copiii sunt crescuți în frica lui Dumnezeu, cercetează biserica și ascultă slujba. Se împărtășesc cu sfintele taine, o condiție primordială la îndeplinirea datoriilor creștine către biserică. Aproape toți și numai în caz de piedici canonice sau civile nu cer binecuvântarea bisericească, asupra căsnicilor. Aceasta o dovedim prin faptul că între ele se găsesc numai 18 perechi care trăiesc fără binecuvântarea bisericească. La 11 familii sunt impedimente canonice, iar la 7 impedimente civile. Cât privește cercetarea Sfintei Biserici se observă o amelio-

rare și în special a tineretului, care cercetează frecvent biserica. Biserica veche dar zidită și probabil ca exfosă din lemn, pe același loc pe care se află și actuala biserică sub nr. 144.

Biserica actuală a fost zidită în anul 1836 cu sprijinul contelui Kecontszch, care sprijin, a fost răscumpărat de credincioși cu lucrul prestat în pădurea contelui în decurs de mai mulți ani. A fost reparată în anul 1892 și sfințită de Episcopul Aradului Ioan Meteanu ca protopop fiind Dr. Traian Putici, Preoții Ioan Petrovici, Ilie Popescu și Ioan Dogaru. Reparație mai mică s-a făcut și în anul 1926, refăcând turnul în anul 1927, iar în anul 1938 la doi ani după centenarul de 100 ani i s-a făcut renovarea internă și externă și a

fost sfințită de Protopopol Timișoarei, Dr. Patrichie Tiucra, Preoții fiind Alexa Puta și Cornel Gherga.

Este înzestrată cu toate cele necesare cultului și în cele materiale este bine situația având și 22 jugh. pământ propriu, iar prin Legea Agrară i s-a mai atribuit încă un lot de 16 jugh. pământ arabil a căror venit servește la întreținerea sfântului lăcaș. Afară de cele de mai sus bisericii îi mai aparțin și două corpuri de casă parohială sub nr. 145 și 148. una provine din fosta școală confesională, iar cealaltă este cumpărată de credincioși în anul 1931 sub preotul Puta Alexa.

ARTICOL PRELUAT DIN MONOGRAFIA IANOVEI
(REVA LAZI, 1954)

Deschideți inimile și lăsați bucuria și în-
plînirea să vă intre în suflet. Fie ca iubirea,
înțelepciunea, încrederea și generozitatea să
vă călăuzească pașii în noul an. La mulți ani!
Primar, Adrian Postelnicu

Foaia de Jimbolia

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

Orașul nostru, pentru oaspeții noștri

ANIA MOSCOVICI

În orașul nostru, se găsesc cinci grădinițe pentru copiii preșcolari, o Școală cu clasele I-VIII unde învață peste 1000 de elevi și un Grup școlar pentru 1200 de elevi.

Liceul dispune de dotări de excepție prin sprijin guvernamental și din partea Landului german Renania de Nord-Westfalia, având și clase de școală profesională, cu cabinete de calculatoare,

electrotehnică, electronică, mecanică, sudură, hidraulică pneumatică și reparații mașini agricole.

Prima atestare documentară a orașului datează din anul 1332. Până la colonizările din 1766 s-a numit Chumbul, Chombol, Csomboly, Zsomboly. Odată cu colonizările germane, localitatea

se va numi Hatzfeld, iar din 1924, Jimbolia. În 1857, Jimbolia este legată de Timișoara prin una din primele căi ferate de pe teritoriul României.

Prima unitate industrială este înființată în anul 1864 - Fabrica de țiglă „Bohn & Co” (viitoarea „Ceramica”). A doua jumătate a secolului al XVIII-lea se remarcă printr-o impetuoasă dezvoltare edilitară și urbanistică.

Substratul geologic este puternic fragmentat și se caracterizează printr-o mare mobilitate tectonică. Din punct de vedere al reliefului se încadrează Câmpiei Jimboliei, subdiviziune a Câmpiei Mureșului ce alcătuiește partea nordică a Câmpiei Banatului.

APROAPE O ELEGIE

PETRE STOICA

Vultur cu aripi deschise și-am fost
cârlionț de miel și vâl de lapte și-am fost
coapsă de chitară moale și-am fost
chitară și smirnă și smochină și-am fost
amnar pentru iască acerbă și-am fost
ploaie de mărgear pe brazdă și-am fost
floare de oleandru pe sân și-am fost
corabie lină și neîncăpătoare și-am fost
ancoră în profunzimea mierii și-am fost
odgon din fir de mătase și-am fost
cătușă eliberatoare și-am fost
etcetera etcetera și-am fost
un scorpion fantastic și-am fost
un coș cu roiuri de viespi și-am fost
gheară de liliac în păr și-am fost
cactus pe gură și-am fost
arici pe sâni și-am fost
osuar de crabi în așternut și-am fost
hidoasă umbră de sepie în somn și-am fost
zгурă și smoală topită pe unghii și-am fost
o carte ruptă și pătată cu vinuri și-am fost
suc de mătrăgună și-am fost
etcetera etcetera și-am fost.

LUIZA FENEȘA

Jimbolia are în spate o frumoasă tradiție în organizarea concursurilor de câini. Jimbolienii își amintesc cu nostalgie Expo Caniș-urile de la Ștrandul Termal. Veneau atunci expozanți din foarte multe țări - Germania, Ungaria, Austria, Franța, Cehoslovacia, Yugoslavia. Cu câini de toate mărimile, de toate rasele, dichisiți care mai de care! Cei mai mulți participanți înoptau în corturi, pe iarba din parcul ștrandului. Arbitrii se înșirau ca mărgelele, stridenți în uniformele lor vârgate.

Nu știu când și în ce împrejurări s-a stins această tradiție. A pierit ca multe altele probabil odată cu emigrația în masă a nemților. Iar partea tristă, e că nici nu pare a mai putea fi reînviată vreodată la acel nivel. Însă există oarecum o consolare: Rotary Dog Show din acest an. Evenimentul aflat la a doua ediție, s-a desfășurat și în acest an, tot pe terenul Școlii de fotbal „Marcel Baban”. Iar în deschidere, a avut loc un meci amical de fotbal, desfășurat între echipele Rotary Club Jimbolia - Die Deutschen Hatzfelder.

Biletele de tombolă au susținut prin vânzare premiul pus în joc de organizatori; un pui golden retriever de 6 săptămâni, cu o valoare nominală de 150 euro.

PERSONALITĂȚI ALE ORAȘULUI Jimbolia

IONATHAN X. URANUS -UN AUTOR SUB MULTIPLE DEGHIZĂRI

BIANCA BĂCANU

În viața de toate zilele era știut, după cum atestau actele de stare civilă, drept Marcel Avramescu. Dar, când a ales să adere la tagma literaților, și-a zis, pe rând și uneori concomitent: Jonathan X. Uranus, Mark Abrams, Ștefan Adam, Adrian Omu și încă în alte feluri, până la fanteziste combinații de litere.

Născut la 17 ianuarie 1909, abia părea adolescența cu tulburările, cu îndoielile, cu ispitele ei năzdrăvane. Zodiile, pe care le scruta pasionat, i-au răsplătit osârdia, când nici nu bănuia. Norocul promovării pe o orbită prodigioasă, apropiată prin afinități cu preocupările sale imediate, avea să-l întâmpine pe Marcel Avramescu, în liliputanele Bilete de Papagal ale lui Tudor Arghezi.

A studiat teologia, devenind preot ortodox, începând din 1962 la Jimbolia în Banat. Se pensionează în 1976.

Când vreodată se va pune problema adunării într-o carte a tuturor scrierilor sale, demne de atenția posterității, probabil că pe coperta ei ar fi legitim să stea numele întreg: Marcel Mihail Avramescu.

ROTARY DOG SHOW

Tradiția ca monument protejată

Casă șvăbească

În pragul Sărbătorilor creștine, atunci când colindul pornește drumul său de belșug și veselie, vă urez fericire, sănătate, multe împliniri, armonie deplină și un An Nou fericit!
Primar, Marcel Avram

Foaia de Făget

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

ZIUA NAȚIONALĂ SĂRBĂTORITĂ LA FĂGET

Prof. dr. DUMITRU TOMONI

Si în acest an, Primăria Făget, în colaborare cu filiala Lugoj a Societății de Științe Istorice din România, Casa de Cultură și Liceul Teoretic „Traian Vuia” Făget, a acordat importanța cuvenită sărbătorii zilei de 1 Decembrie 1918.

În 29.11.2012, la ora 11,00, primarul orașului Făget, prof. Marcel Avram, împreună cu preoții Milostean Doru și Jurji Ioan și șefii instituțiilor reprezentative ale orașului au depus coroane de flori la monumentul eroilor căzuți în Primul Război Mondial, situat în Parcul „Unirii” din Făget.

De la ora 12,00, la Casa de Cultură din Făget s-a desfășurat un program cultural-artistic sub genericul: „1 Decembrie – o zi istorică”, coordonat

de prof. Mihaela Popovici, directorul acestei instituții culturale.

Programul a cuprins un recital de cântece patriotice susținut de corala de fete a Liceului Teoretic „Traian Vuia” Făget, dirijor, prof. Adela Stoian și un moment poetic susținut de elevi ai liceului îndrumați de învățătoarea Angelica Brezovan și profesorii de limba română.

Manifestarea zilei s-a încheiat prin lansarea cărții publicate de Vasile Bogdan „Când Dumnezeu a fost cu românii. 1 Decembrie 1918. O zi pentru istorie”, Editura Eurostampa..., Timișoara, 2012. Despre această valoroasă contribuție adusă cunoașterii unui moment de referință din istoria românilor, dar și a Banatului, inclusiv a zonei Făgetului, a vorbit autorul și prof.

dr. Dumitru Tomoni, președintele filialei Lugoj a Societății de Științe Istorice din România.

A doua zi, în 30 decembrie, s-a oficiat un TeDeum la Biserica Ortodoxă Făget în memoria celor care s-au jertfit pentru unitatea națională.

FĂGETUL ÎN PARLAMENTUL ROMÂNIEI

Prof. dr. DUMITRU TOMONI

În mai 1990, publicam un articol cu un titlu asemănător, în cea mai tânără publicație făgeteană postdecembristă, „Gazeta Făgetului”. Atunci evocam două personalități făgetene – George Garda și Victor Feneșiu – ce au reprezentat cu cinste zona Făgetului în parlamentul interbelic și îmi exprimam speranța că după peste patru decenii de comunism s-a creat oportunitatea ca ștabela să fie preluată de alții.

Din păcate, după două decenii exemplul celor doi făgeteni a rămas un deziderat. Cu excepția domnilor Diodor Nicoară și Valeriu Tabără, niciun alt parlamentar bănățean nu și-a făcut o preocupare din a reprezenta interesele zonei Făgetului în Parlamentul de la București.

În 2008, cand Făgetul a reușit să trimită în Parlament un deputat făgetean, nu puțini au fost cei care credeau că se va relua tradiția interbelică. Atunci am fost sceptic și, din păcate, după patru ani de mandate ale domnului jr. Dorel Covaci, s-a văzut motivația scepticismului.

Știam încă din 2008 că nu este suficient să te naști în Făget pentru a fi egalul lui George Garda. Cultura profesională – și George Garda era jurist – nu poate

fi suplinită de studiile făcute la fără frecvență. Cât despre cultura generală și erudiția poetului dialectal, comparația ar friza nebunia. George Garda nu și-a permis să-i dezbine pe făgeteni, să-i mintă cu seninătate și cu zâmbete prefăcute de femeie adulteră, sau să întrețină o stare permanentă de conflict și tensiune între reprezentanții locali ai partidelor politice.

Diferența față de Victor Feneșiu, cel care a ajutat cu fonduri considerabile aproape toate bisericile și școlile din zona Făgetului, a sprijinit electrificarea Făgetului și pavarea străzii principale cu piatră cubică și a promovat cea mai importantă investiție din perioada interbelică – construirea podului de beton armat de peste Bega – este și mai mare. Nici nu putea fi altfel, pentru că Victor Feneșiu, deși a ocupat funcția de primar al Făgetului înainte de a fi ales în Parlament, a fost un liberal veritabil, nu a avut o carieră de bugetar și nu a trăit din generozitatea statului sau din „șpaga” de minim 10% din investițiile derulate sau contractele încheiate cu primăria, așa cum se practica și atunci.

Dacă nu ar fi făcut nimic în primul mandat, Victor Feneșiu, cu siguranță, ar fi avut bunul simț, onestitatea și respectul cuvenit față de făgeteni și, în consecință, nu ar fi avut tepeul să le ceară votul pentru un al doilea mandat.

Acum, după aproape 4 ani de mandat, cand alesul nu a inițiat nicio lege, nu a promovat niciun proiect pentru făgeteni, nu a adus niciun leu pentru primărie, spital, liceu, drumuri sau parcuri, limitându-se la pomeni, parastase, masluri și la discursuri de genul „mulțumesc pentru invitație”, „mă bucur că suntem împreună” și „Doamne, ajută!”, cred că făgetenii, și nu numai, merită un alt deputat.

Nu e suficient să fii doar făgetean pentru a ști, a putea și a vrea să-i ajuți pe făgeteni, cum nu e suficient să fii român pentru a-i putea ajuta pe români. Exemplul neamțului Carol I, care a făcut pentru România cât nu a făcut pentru generații de români, este mai mult decât edificator.

Și totuși, la 9 decembrie 2012 făgetenii au încredințat deputatului în funcție un nou mandat. Realesul nu ar trebui însă să ignore faptul că pe fondul unei propagande iraționale invidiate chiar și de Goebel, și binecunoscutul, pentru făgeteni, Aripel, ar fi intrat în parlament dacă ar fi candidat cu sigla USL. E greu de crezut că vechiul și în același timp noul deputat care s-a sprijinit în campanie, în cea mai mare parte, pe interlopia Făgetului și pe oportuniști dornici de funcții, se va schimba și va deveni un factor de progres și coeziune pentru comunitatea locală. Să dea Dumnezeu să nu am dreptate!

LUNA LUI HRISTOS

ANELISE SCHON

Lună rece și geroasă
Însă-atita de frumoasă!
E de-un alb imaculat
Ca și sufletul curat.

Este luna cea vestită
De popoare pomenită
Când pe lume a venit
Pruncul Mesia cel dorit.

Într-un staul sărăcăcios
S-a născut Domnul Hristos,
De Lumină însoțit
Un suflet neprihănit.

A venit să ne-ncălzească
Cu căldură sufletească.
Cu iubire așteptat
De Dumnezeu nouă dat.

BISERICA ORTODOXĂ DIN LEMN DIN BĂTEȘTI

Edirh NEMOIANU

Cu exteriorul excelent conservat, monumentul istoric este azi deschis vizitelor turistice, iar slujbe religioase se oficiază aici o singură dată pe an, în ziua hramului, de Sfânta Cuvioasă Parascheva.

„Nu se cunoaște anul exact în care s-a înălțat bisericuța noastră, cândva prin secolul al XVI-lea, după cum afirmă cercetătorii, dar se știe că, înainte de 1783, a fost cumpărată de băteșteni de la Veța, un cătun astăzi dispărut, și practic translată până aici, pe bușteni. Cu boii au purtat-o doi kilometri până s-o așeze aici, iar povestea ei e interesantă din mai multe puncte de vedere”, ne spune părintele paroh Cristian Farcaș, înainte de a ne pofti să vedem mai de aproape sfântul lăcaș unde s-au închinat, s-au botezat și s-au cununat generații de bănățeni din vechime.

Relaxare la orice/
fiecare sfârșit de
săptămână
Stare de bine, stare de
normalitate
Generator alternativ
de energie pentru
întreaga săptămână

CURA DE WELLNESS PENTRU WEEK-END COMPLEX HOTELIER PARC*** 245 lei/persoană/pachet

SERVICIILE HOTELIERE INCLUSE ÎN PACHET:

2 nopți cazare cu mic dejun tip buffet
masă în cont
pachet wellness

PACHETUL DE WELLNESS CUPRINDE:

piscină și saună
acces în sala de fitness

LA CERERE OFERIM:

dejun – 30 ron/persoană/zi
proceduri suplimentare

MENTIUNI:

onorarea solicitărilor se face în limita camerelor disponibile
procedurile se fac în zilele de vineri și/sau sâmbătă
pachetul de servicii are TVA inclus
taxa de stațiune, de 3 ron/persoană, se achită la recepție
pachet pentru regim de single: **285 ron/pachet**

INFORMAȚII SUPPLEMENTARE ȘI REZERVĂRI:

Telefon: 0256/321.320

Fax: 0256/321.581

GSM : 0755.080.094

E-mail: rezervari@buzias.ro sau statiunemarketing@buzias.ro

O SAPTĂMÂNĂ LA BUZIAȘ! HOTEL PARC***

845 LEI/PERSOANĂ/PACHET

PACHETUL INCLUDE URMĂTOARELE SERVICII HOTELIERE:

CAZARE ÎN CAMERĂ DUBLĂ /SINGLE CU MIC DEJUN BUFFET ..... 6 NOPTI
DEJUN ȘI CINĂ ÎN SISTEM FIȘĂ ÎN ..... 6 ZILE
TRATAMENT LA ALEGERE ..... 5 ZILE

PENTRU CONSULTAȚIA MEDICALĂ SE PERCEPE UN TARIF
DE 20 LEI/PERSOANĂ ÎN CAZ CĂ NU ESTE PREZENTAT
BILETUL DE TRIMITERE DE LA MEDICUL DE FAMILIE.
GRUPE DE AFECȚIUNI CE SE POT TRATA: cardiovasculare,
digestive, circulatorii, neurologice.

MENTIUNI:

Zilele de intrare sunt duminică sau luni dimineața, pentru a avea
continuitate la procedurile de tratament.

Pachetul de servicii poate fi oferit și pentru 12 și respectiv 18 zile.

Solicitările se confirmă în limita locurilor disponibile.

Baza de tratament vă pune la dispoziție: jacuzzi, duș subacval,
hidroterapie, masaj terapeutic, de relaxare, de tonifiere, kinetoterapie,
saună, fizioterapie, aplicații locale cu ceară de albine, terapie manuală,
drenaj limfatic, băi galvanice.

Oferim pachetul și în regim de single. VALOARE PACHET 965 LEI.

La cerere putem oferi pachetul în regim de demipensiune. VALOARE
PACHET 725 LEI, respectiv 845 LEI în regim de single.

Oferim pachetul pentru cazare cu mic dejun inclus + tratament la tariful
de 605 LEI/pers respectiv 725LEI în regim de single.

Acces în sala de fitness GRATUIT.

ACCES ÎN PISCINA HOTELULUI, TARIF DE 70 LEI/PERSOANĂ

Accesul în piscină este inclus în pachet NUMAI dacă nu se optează
pentru alte proceduri de tratament.

Taxa de stațiune 2,5 LEI/persoană.

Pentru informații suplimentare și rezervări:

Telefon recepție hotel 0256.321.320 sau 0755.080.094

E-mail rezervari@buzias.ro; statiunemarketing@buzias.ro

www.buzias.ro

OFERTĂ VALABILĂ

REGIA AUTONOMĂ DE TRANSPORT TIMIȘOARA

B-dul Take Ionescu nr. 56, 300074, Timișoara
Centrală: 0356803700; Fax: 0356003901

INSPECȚII TEHNICE PERIODICE LA R.A.T.T.

Stația I.T.P. din cadrul R.A.T. Timișoara efectuează inspecții tehnice
periodice la cele mai bune prețuri de pe piață. Inspecțiile se fac la
următoarele categorii de autovehicule:

- autovehicule cu masă tehnică max. autorizată sub 3,5 t;
- autovehicule cu masă tehnică max. autorizată peste 3,5 t;
- remorci și semiremorci cu sistem de frânare;
- remorci cu frânare inerțială;
- remorci fără sistem de frânare;
- vehicule care dețin C.I.V și sunt înregistrate pe primării.

De asemenea, efectuăm și verificări în urma ieșirii din reparație la
vehiculele aparținând terților care prezintă o comandă scrisă (conform
RNTR-1).

Ne găsiți în fiecare zi de luni până vineri de la 9 la 17 în Bvd. Dâmbovița,
nr. 1/3, în depoul R.A.T.T., lângă centrul Alfa. Pentru detalii suplimentare
apelați 0356 803 702 sau vizitați www.ratt.ro.

Tarifele inspecțiilor periodice (cu T.V.A.) sunt următoarele:

Nr.	Categorie	Tarif lei	Tarif reverificări siguranță (35%)	Tarif reverificări poluare (25%)	Tarif reverificări altele (10%)
1.	Autoturism	80	30	20	8
2.	Autoutilitară, microbuz sub 3,5 t inclusiv	100	35	25	10
3.	Autovehicul peste 3,5 t	120	40	30	15
4.	Remorcă și ru- lotă fără sistem de frânare	60	21	0	6
5.	Remorcă și ru- lotă fără sistem de frânare sub 3,5 t inclusiv	80	30	0	8
6.	Remorcă și semiremorcă peste 3,5 t	160	60	0	20

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL DEZVOLTĂRII
REGIONALE ȘI TURISMULUI

ORAȘUL OȚELU ROȘU

25.10.2012, OȚELU ROȘU

COMUNICAT DE PRESĂ

LANSARE PROIECT „REABILITARE, MODERNIZARE ȘI DOTARE AMBULATORIU SPITALUL ORĂȘENESC ÎN LOCALITATEA OȚELU ROȘU, JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN”

În data de 04.11.2011 a avut loc semnarea contractului de finanțare
prin Regio - Programul Operațional Regional 2007 – 2013, Axa prioritară
3, Domeniul major de intervenție 3.1, între Ministerul Dezvoltării
Regionale și Turismului prin Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest
și Unitatea administrativ-teritorială Orașul Oțelu Roșu în valoare de
4.290.078,00 lei reprezentând valoarea totală eligibilă a proiectului și
având ca obiect acordarea finanțării nerambursabile de către AM POR
pentru implementarea proiectului „Reabilitare, modernizare și dotare
ambulatoriu Spitalul Orășenesc în localitatea Oțelu Roșu, județul Caraș-
Severin” în valoare de 5.314.217,92 lei.

Proiectul vizează reabilitarea, modernizarea și dotarea ambulatoriilor
de specialitate din cadrul Spitalului Orășenesc Oțelu Roșu, în vederea
îmbunătățirii infrastructurii serviciilor de sănătate, a calității acestora și
asigurarea unui acces egal al cetățenilor la serviciile de sănătate.

Durata de implementare a proiectului este de **18 luni**, între **04.11.2011**
și **04.05.2013**.

Informații suplimentare se pot obține la număr de telefon:
0255/530.803, număr de fax: 0255/206.086, adresă poștă electronică –
primaria_otelurosou@yahoo.com.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția
oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

FONDUL EUROPEAN
PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL
VEST
Inițiativă locală. Dezvoltare regională

Instrumente Structurale
2007-2013

www.inforegio.ro

Investim în viitorul tău! proiect selectat în cadrul Programului Operațional de Uniunea Europeană prin Fondul
European de Dezvoltare Regională

Crăciunul ne face ca pentru o clipă să ne lepădăm de hainele existenței noastre strâmte și să judecăm cu inima. Vă doresc să întâmpinați Crăciunul într-un fel mai deosebit: mai curat, mai bun și să vă aducă alături de cei dragi. Crăciun fericit!
Primar, Gabriel Ilaș

Foaia de Cenei

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

„Doresc tuturor oamenilor multă sănătate și în noul an care vine, numai bine”

Gabriel Ilaș - primarul comunei Cenei

În această perioadă cu toții ne pregătim de praznicul Nașterii Domnului. Toată lumea se îmbracă în haine curate de sărbătoare: natura în straie albe de nea, casele noastre cu pomi de Crăciun, magazinele cu ghirlande, străzile cu instalații și luminițe. Între timp, noi am pregătit un scurt interviu cu edilul comunei, pentru voi, cititorii „Foi de Cenei”.

Ce înseamnă să fi primar al unei comune, în special al comunei Cenei? Care sunt problemele cetățenilor cu care vă confrunțați?

► Aceasta este una din întrebările la care

răspunzi cel mai greu. Problemele sunt cele generale, ca și cele din țară și anume cele legate de infrastructură, de locurile de muncă și multe altele. Iar să fii primar, înseamnă să poți să fi pus în fața unei probleme legate de tot ceea ce înseamnă buna desfășurare a lucrurilor, de gospodărire. Oamenii vin de multe ori, la noi, cu probleme mari și trebuie să știm să-i ajutăm.

Care sunt investițiile cele mai importante ale anului 2012, în comună?

► Până acum am reparat toate străzile comunale din cele două localități; vreo 16 km

din interiorul comunei, iar în fiecare locuință accesul se poate face cu orice mijloc de transport.

Vin sărbătorile de iarnă, ce manifestări aveți pregătite pentru locuitorii comunei?

► În data de 23 decembrie va avea loc un eveniment în care se vor cânta colinde, pentru diferite etnii, maghiari, sârbi și români. Corurile de colindători, precum și copiii din școli vor oferi un spectacol de Crăciun, la Căminul Cultural.

INTERVIU REALIZAT DE
ANDREEA VASILIU

IZVORUL DIN ALTARUL BISERICII

DARIA NICHITANU

Pe la mijlocul secolului al XV-lea, în zona așezării Cenei se afla un codru întins, iar în mijlocul acestuia se găsea un izvor tămăduitor. Spre amintire minunile făcute de apa acestuia, câțiva călugări au zidit o bisericuță botezată „Mănăstire”. Au construit-o, astfel încât izvorul să fie cuprins în altar. În perioada interbelică (sec. XX) veneau numeroși credincioși din toată lumea să se tămăduiască; își spălau părțile bolnave ale trupului cu apa izvorului și se rugau multe zile și nopți. Mitul a luat amploare iar, unii oamenii povestesc că dovada puterii izvorului din altar erau cărjele schilozilor, care s-au vindecat. Cărjele au fost păstrate în podul bisericuței Mănăstire aflată în cimitirul localității Cenei. Lăcașul de cult este acoperit cu șindrilă și cu o lungime neobișnuit de mare - turnul său fiind un simplu suport de clopot.

CENEIUL DE IERI vs CENEIUL DE AZI

PATRICIA LUP

Cenei este una dintre cele mai vechi așezări din Banat, așezată în Vestul județului Timiș, la o distanță de 28 km față de Timișoara situată pe malul drept al râului Bega Veche, la granița cu Serbia. A fost atestată documentar la 1221 ca proprietate a protopopiatului de la Itabej, azi în Banatul sârbesc.

În 1330 aparținea de cetatea Sărad. La 20 august 1696, pe hotarul comunei are loc bătălia între armatele turcești și cele austriece. Locuitorii de baștină au fost români și sârbi, iar colonizările habsburgice au atins Ceneiul mult mai târziu față de alte localități din împrejurimi, în 1820 tot atunci au fost aduși coloniști croați. După 1848 au început să vină și coloniștii germani (șvabi). Populația maghiară s-a stabilit gradual pe o perioadă mai lungă de timp.

Localitatea de azi s-a format din unirea Ceneiului sârbesc cu Ceneiul croat. În prezent Comuna Cenei deține următoarele localități componente: Cenei (centru de comuna) și Bobda (sat aparținător). Conform recensământului din anul 2002, populația comunei este de 2876 persoane, din care 1453 femei și 1423 bărbați. Structura populației pe etnii: români 67%, sârbi 19%, maghiari 11%, germani 2% și 1% alte etnii; de religie sunt: ortodocși 81%, romano-catolici 15%, penticostali 2% și alții 2%.

Monumente creștine

Biserica din Bobda

ȘTEFAN JÄGER – pictorul șvab (1877-1962)

CARMEN POPESCU

A fost fiul bărbierului Franz Jäger și al Magdalenei Schuller din Cenei. Supranumit și „pictorul șvab”, Jäger este renumit pentru picturile sale care descriu istoria, viața și tradițiile germanilor din Banat. La începutul secolului XX, Jäger era deja un pictor celebru.

În 1906 a pictat prima sa mare lucrare de artă - „Colonizarea șvabilor” („Die Einwan derung der Schwaben”). În prezent, există un muzeu dedicat pictorului Ștefan Jäger, la Jimbolia. Lucrările sale reflectau infinita bogăție a vieții bănațenilor: sărbători, tradiții, casele

și grădini, scene de muncă. Peisajele sale descoperă o cunoaștere profundă a naturii în ritmul anotimpurilor. A fost extrem de prolific, peste 2.000 de picturi în ulei ale pictorului sunt răspândite astăzi în întreaga lume.

Lumina sfântă a sărbătorilor să vă pătrundă și în suflet pentru clipa cea de taină a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Sărbători fericite!
Primar, Ioan Sorincău

Foaia de Moșnița

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

„PUNCTUL DE PLECARE PENTRU COSTRUIREA DISCURSULUI ISTORIC”

Monografia „Geografia istorică a zonei Moșnița Veche”, rezultat al cercetărilor arheologice de teren, redactată de un colectiv complex (L. Măruia, D. Micle, C. Floca, A. Stavilă, A. Berzovan, L. Bolcu, O. Borlea, O. Rogoza, S. Fortiu, A. Magina, E. Pîrpileț, I. Vedrilă, P. Horak, L. Vidra, A. Gogoșanu) și însumând un număr de 1200 pagini de informații inedite, reprezintă finalitatea procesului de cercetare arheologică de teren desfășurată între 2010-2011. La inițiativa Asociației din Moșnița pentru Inițiative Comunitare și cu sprijinul Consiliului local al Comunei Moșnița Nouă a putut fi dusă la îndeplinire o astfel de întreprindere.

Concret, pe parcursul a 21 de zile efective de muncă în teren (martie 2010, ianuarie-aprilie 2011), o echipă formată din minim 5 persoane a acoperit o suprafață de cca. 2700 ha, parcurgând fiecare pedestru cca. 450 km, descoperindu-se 93 de obiective arheologice noi, după cum urmează:

1. suprafață inclusă în hotarul cadastral al localității Albina: cca. 135 ha (nu a fost descoperit niciun obiectiv arheologic);

2. suprafață inclusă în hotarul cadastral al localității Moșnița Nouă: cca. 613 ha (din care 48 ha reprezintă o parte a intravilanului, care nu a fost supusă cercetării de teren, descoperindu-se 17 obiective arheologice noi);

3. suprafață inclusă în hotarul cadastral al Municipiului Timișoara: cca. 53,5 ha (au fost descoperite 2 obiective arheologice noi);

4. suprafață inclusă în hotarul cadastral al localității Bucovăț: cca. 35 ha (nu a fost descoperit

niciun obiectiv arheologic);

5. suprafață inclusă în hotarul cadastral al localității Moșnița Veche: cca. 1863 ha (din care cca. 170 ha reprezintă suprafața intravilanului și care a fost parțial investigată, fiind descoperite 73 de obiective arheologice noi).

Procesarea integrală a materialului arheologic recoltat prin cercetările de suprafață a permis realizarea hărților istorice grupate pe epoci, toate ace-

tea văzute în contextul peisajului geografic inițial (trebuie să ținem cont că intervențiile antropice majore din ultimii 250 de ani au schimbat drastic natura Moșniței, care nu mai are nici o legătură cu starea originală). S-a putut astfel recrea modul de viață al omului neolitic de acum 6000 de ani, spre exemplu, care avea o așezare centrală de peste 10 hectare, dispusă pe un grind brodat de mlaștini, iar în jurul acesteia gravitau alte așezări mai mici, poate ale meșteșugarilor (unele erau plasate în

mijlocul mlaștinilor, fiind construite probabil pe piloni). Mai aproape de noi, cele peste 30 de locații medievale (sec. XIV-XVII) ne arată o dinamică deosebită a satelor sau cătunelor, care trebuiau să se modeleze după vicisitudinile naturii (inundații, secătuirea terenurilor agricole, etc.) sau ale istoriei (conflicte militare, invazii, molime, etc.).

Cercetările de teren au putut stabili că în zona investigată există circa 20 de situri arheologice de importanță regională la nivelul Banatului, iar cel puțin 5 dintre acestea pot deveni repere importante pentru arheologia românească, în eventualitatea demarării unor cercetări mult mai detaliate în viitor.

Monografia geografiei istorice a celor 2700 de hectare investigate însumează circa 1200 de pagini de informații complete noi, fiind, alături de Liebling (localitate cercetată de unul dintre participanții la proiectul Moșnița, Cristian Floca) prima localitate din România care beneficiază de o astfel de abordare.

Extinderea cercetării la nivelul întregului hotar cadastral al comunei Moșnița Nouă va genera descoperirea, cu certitudine, a altor câteva zeci de obiective arheologice noi, oferind o imagine completă a locuirii umane pe tot interfluviul Bega-Timiș.

Acest gen de investigații furnizează bazele informaționale și oferă o estimare a caracterului și intensității prezenței umane, reprezentând punctul de plecare pentru construirea discursului istoric.

ASOCIAȚIA DIN MOȘNIȚA PENTRU
INIȚIATIVE COMUNITARE

LA MOȘNIȚA VECHĂ SE AFLĂ PRIMUL MONUMENT DIN BANAT DEDICAT EROILOR REÎNȚREGIRII NEAMULUI

LOREDANA HAIDĂU

Monumentul amplasat în curtea Bisericii Ortodoxe din Moșnița Veche a fost ridicat în memoria eroilor satului care s-au jertfit pentru unitate națională în timpul Primului Război Mondial. (1916-1919). Având forma unui obelisc cu patru laturi, el are latura principală orientată spre sud-vest, purtând o inscripție în limba latină „*Nihil Sine Deo*” (*Nimic fără Dumnezeu*) și una în limba română: „*Eroilor României Mari, Patria Recunoscătoare – 1914-1919*”. Pe latura dinspre nord-est a monumentului sunt inscripționate numele celor 32 de fii ai satului care au căzut pe front în timpul Primului Război Mondial. Ulterior, a mai fost adăugată o plăcuță comemorativă în amintirea eroilor celui de-al Doilea Război Mondial.

Inițiativa ridicării unui monument închinat eroilor aparține preotului din acele vremuri, Ioan Ilievici, care, în toamna anului 1920, inițiază o colecție în ambele parohii ale satului (*la începutul secolului*

XX, Moșnița Veche avea două parohii ortodoxe și doi preoți), pentru a aduna suma necesară ridicării monumentului. Așa cum reiese din autobiografia preotului Ioan Ilievici, păstrată la Mitropolia Banatului, costul total al lucrării a fost de 12 559 lei, bani care s-au adunat de la săteni în câteva luni.

Sfințirea monumentului s-a făcut în iarna anului 1920, pe 25 decembrie, chiar de ziua Nașterii Domnului, în prezența autorităților bisericești, militare și politice ale acelor vremuri. Tot din memoriile preotului Ioan Ilievici aflăm că la sărbătoare a fost prezent și locotenent-colonelul Corneliu Dragalina (viitorul General Dragalina), care a declarat pentru toți cei prezenți că monumentul de la Moșnița Veche este „*cel dintâi monument în onoarea eroilor, ridicat în Banat*”.

Sărbătoarea sfințirii monumentului a avut o asemenea amploare, încât, după 20 ani, atunci când preotul Ilievici se hotărăște să-și scrie memoriile, el o declară ca rămânând „*una dintre cele mai alese serbări a comunei noastre*”.

DE POVESTIT NEPOȚILOR

MELANIA RÂNCEANU

* Obiceiul împodobirii bradului de Crăciun își trage originile de la popoarele germanice. Tradiția s-a răspândit în restul Europei și apoi în toată lumea după Primul Război Mondial. Între poadoabele bradului bomboanele de pom, globurile și ghirlandele au de-

venit clasice.

* Termenul de „moș” indica vârsta zeului adorat, care trebuie să moară și să renască împreună cu timpul calendaristic. Peste sărbătoarea autohtonă a Crăciunului s-au suprapus Saturnaliile romane (la începutul mileniului I î.H. zeul Saturn se celebra între 17 și 23 decembrie).

* În satele de pe Valea Mureșului, Crăciunul este încă legat de anumite credințe populare care se păstrează și în prezent, iar obiceiul de a oferi daruri își are originile într-o legendă pe care numai bătrânii o mai cunosc.

Trăiți bucuria Nașterii Mântuitorului.
În casele voastre Sfintele Sărbători să vă
aducă pace și sănătate. Crăciun fericit!
Primar, Ion Moșoarcă

Foaia de Grădinari

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

Ansamblul folcloric CARAȘUL - o bogată activitate în anul 2012

Ansamblul folcloric CARAȘUL, al Centrului Cultural CARAȘUL cu sediul la Casa Culturală CACOVA din Grădinari, în toamna și iarna acestui an, au participat la filmări cu 2 televiziuni locale din zona de vest a țării unde au prezentat parte din repertoriul propriu al dansului popular tradițional al Văii Carașului și au asigurat cadrul coregrafic pentru 68 de soliști vocali și instrumentiști.

Proiectul s-a desfășurat pe parcursul a 2 zile diferite, ansamblul desfășurând o activitate responsabilă pentru asigurarea reușitei înregistrărilor pe parcursul cuprins între 5 și 9 ore de dans efectiv cu foarte scurte momente de pauză.

Privilegiul nostru a fost că s-au realizat aceste filmări în compania unor artiști deosebiți, cu o mare experiență în materie și cu o mare deschidere de a realiza un lucru minunat. Merită amintite câteva nume notabile cărora membrii ansamblului nostru le-au asigurat cadrul coregrafic. Cu scuzele de rigoare pentru spațiul

de tipar amintim cu drag numele următorilor artiști: Nicoleta și Andreea Voica, Ramona și Petrică Vița, Adrian Stanca, Carmen Popovici Dumbravă, Carmen Biruescu, Vasile Conia, Traian Barbu, Monica Știopoane, Doriană Talpeș, Maria Garaș, Ștefan Isac, Nicu Hațegan, Daniela Văcărescu, Alina Trastău,

Ana Pârvulescu Cega, Liliana Savu Badea, Mihăiță și Camelia Ciocu, Cătălina Pășlea, Ionela Bădălan și Cristi Ianoșiga, Dana Gruescu, Giorgeana Vița și Andrei Marinescu, Ionela Bălan și Marcel Duduma, Mircea Virgil, etc.

Aducem mulțumiri posturilor de televiziune care ne-au invitat și producătorilor Luminița Istudor și Corina Plestici.

Anul 2012, prin intermediul acestui ansamblu de referință din Valea Carașului, aduce satisfacții autorităților locale, membrilor acestuia, un colectiv coordonat de directorul Irina Mitreanu și coregraful Codruț Anca.

POEȚI AI COMUNEI NOASTRE

PRIETENIE

Iryss C.

Vai, doare când cuțitul înjunghie sub coastă!
E vârful piramidei în astăzi nefastă.
Se răsuțește-n rană, iar sângele șiroaie
O face să se piardă, genunchii să-i îndoiaie.

Voia s-o pedepsească, voia să-i facă rău,
Voia să o subjuge, credea că-i Dumnezeu,
Vedea greșeli oriunde spunând că-i vinovată,
Gândirea-i era neagră, vederea-ncețoșată.

Ea îl ruga prin lacrimi să nu-i mai facă rău,
Să-arunce-acum veninul ce prinse ochiul său,
Să se oprească-n drum, un pic, să-și amintească
De prietenia lor, și-n ochi să îi citească.

Dar ura e cumplită și-njunghie amar...
Ce a fost viața ei? Un joc banal de zar.
De-a adormit devreme, cui ceară socoteală?
Ce a rămas? Doar ochii, și-n ei a sa sfială...

CĂCOVENI DE FĂLĂ

DIONISIE LINȚIA

n. 13 august 1880, Grădinari, Caraș-Severin
d. 29 august 1952, Timișoara

Dionisie Linția a înființat prima Stațiune Ornitologică din România, la Jurilovca-Timișoara și a participat la organizarea Primului Congres al Naturaliștilor din România.

În 1932, Dionisie Linția, primul „ornitolog al Statului”, a creat Asociația Bănățeană de Protecție a Naturii, împreună cu care a inițiat Crăciunul Păsărilor, o manifestare care se dorea a fi o campanie de hrănire a păsărilor pe timp de iarnă, pentru a „lega” păsările de un anumit loc.

În perioada interbelică a expus la Muzeul Banatului din Timișoara o colecție de păsări împăiate. În prezent, această expoziție cunoscută sub denumirea de „Colecția ornitologică Dionisie Linția” a Muzeului Banatului, este cea mai mare și completă colecție de păsări din România. O colecție similară, alcătuită tot de Dionisie Linția, dar mai mică, se găsește la muzeul orașenesc din orașul Vârșeț, districtul Banatul de Sud în Voivodina (Serbia).

Lucrarea de bază a ornitologiei românești este lucrarea lui Robert Ritter von Dombrowski, *Ornis Romaniae*, publicată în 1912 în limba germană și tradusă și completată apoi de Dionisie Linția, și editată în 3 volume „Păsările României” (1946-1955).

A scris monumentală monografie *Păsările din R.P.R.*, ale cărei ultime volume au apărut postum: volumul II în 1954 și volumul III în 1955, în Editura Academiei R.P.R.

Dionisie Linția a fost primul cercetător care a perceput importanța biotopului de la Mlaștinile Satchinez. Ca urmare a intervențiilor sale, care a semnalat în scris în 1936 zona Becicherecul Mic - Satchinez, aceasta a fost declarată rezervație naturală, în 1942, cuprinzând terenuri mlăștinoase în aval de Satchinez (Jurn. Cons. Min. nr. 1166/1942).

PAGINĂ REALIZATĂ DE CODRUȚ ANCA

Fie ca lumina Domnului Iisus Hristos să vă arate calea către adevăr și înțelepciune. Acest Crăciun face minuni, iar voi sunteți una dintre ele. Sărbători ferice!

Primar, Francisc Boldea

Foiaia de Lugoj

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

CONCERT EXTRAORDINAR DE SĂRBĂTORI. FILARMONICA BANATUL DIN NOU LA LUĞOJ

GRAȚIELA CÎLNIC

Corul și orchestra Filarmonicii Banatul din Timișoara au susținut un concert special de colinde la Biserica Creștină Baptistă „Harul” din Lugoj.

Evenimentul a avut loc duminică. Artiștii au interpretat piese de Crăciun din repertoriul românesc și din cel internațional. Manifestarea a făcut parte din turneul național pe care Filarmonica Banatul din Timișoara îl desfășoară în ultima lună a anului curent în 10 orașe din România, turneu finanțat de către Ministerul Culturii și Patrimoniului Național.

VORBE D'ALE NOASTRE

Rubrică coordonată de

Vasile TODI

dăzgurdzâ, vb. = a descurca, a lămuri
desclinîit = deosebit, aparte (Stoica de Hațeg)
dgireje, vb. = a face rîntaș pentru mîncare
dgivan = vorbă, discuție
dgivăni = a discuta, a vorbi
dodă, s.f. = femeie înrudită, puțin mai în vîrstă
dolamă, s.f. = tunică, mantie
drâglu, drâgle, s.n. = netezitor de spuză la cuptorul de pâine
dricală, dricăli, s.f. = saltea cu paie sau cu pănușe de porumb
dripi, vb. = a bătuci, a călca în picioare
drod, droduri, s.n. = sârmă
drugă, druje, s.f. = fus, mosor umplut cu fir de țesut
duan, s.def. de pl. = tutun
ducean, duchene, duceanuri, s.f. = prăvălie, magazin -
dudă, dudz, s.f. = țevă, burlan -
duduroni, duduroanie, s.f. = conductă, țevă, canal de scurgere
duhan = tutun
dună, duni, s.f. = plapomă umplută cu pene (puf)
durăi, vb. = a tuna
duruț = șubă bărbătească din țesătură groasă de lână, de obicei verde sau sură
dzamă = zeamă

SCURT ISTORIC AL MASONERIEI DIN ORAȘUL LUĞOJ

Adriana VIDREAN

conotații masonice.

Un al doilea obiectiv este monumentul funerar al doctorului Heinrich Berdach (25 februarie 1860 - 6 noiembrie 1929), fost președinte al Comunității Evreiești din Lugoj. Cele două simboluri de pe monument indică gradul de companion, grad pe care presupunem că l-ar fi avut doctorul în anul morții. În tradiția locală se păstrează și locul de întâlnire al membrilor lojei, acesta fiind situat în clădirea de pe colț vis-a-vis de edificiul fostei Prefecturi. Un indiciu ca aici ar fi funcționat loja ne este oferit chiar de către poarta de acces în clădire de pe str. Someșului, pe care întâlnim sculptată, simbolic, intrarea în templul lui Solomon marginită de două coloane corintice. Edificiul era cunoscut în epocă drept „clădirea cu câinele negru” datorită faptului că pe fațada etajului se putea distinge, sculptată sau adăugată imaginea unui câine vopsit în negru.

Această casă a aparținut în perioada antebelică unuia dintre membrii familiei Klein, care a și fost venerabil al lojii lugojene, pentru ca mai apoi să aparțină omului politic și diplomatului Caius Brediceanu inițiat pe 4 august 1919 alături de Traian Vuia în loja Ernest Renan din Paris.

Pe strada Bobâlni colț cu Xenopol se află o clădire ce are pe partea superioară a fațadei reprezentarea clasică a două dintre cele mai frecvente simboluri masonice: echerul și compasul. Pe lângă cele două însemne masonice recunoscute se află și reprezentarea cornului abundenței, un alt simbol cu

CÂNTECELE LUI BREDICEANU LA HAGA

RUXANDRA PĂCURARIU

Lugojeanca Aura Twarowska a interpretat cântecele lui Brediceanu la Haga

Ziua Națională, a fost sărbătorită și prin intermediul misiunilor în străinătate ale României, care au organizat concerte, expoziții, dezbateri academice și întâlniri cu comunitățile de români.

Misiunea Română de la Haga a organizat un recital susținut de Aura Twarowska, mezzo soprana la Opera de Stat din Viena. Lugojeanca a fost acompaniată de pianistul olandez Raymond Jansen. Recitalul a cuprins, în prima parte, arii de operă din reperoriul internațional, iar în partea a doua cântece din creația lugojanului Tiberiu Brediceanu, care s-au bucurat de un succes de public imens. La eveniment a participat Excelența Sa, doamna Ireny Comaroschi, Ambasador al României în Olanda și Bogdan Olteanu vice-președinte al Băncii Naționale Române.

Copiii luğojului colindă

Iolanda OGREANU

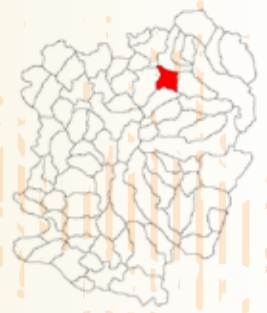
Atmosfera Crăciunului a fost adusă, în centrul orașului, de către corul de copii al Bisericii Reformate din Lugoj.

Aceștia au îndurat gerul de afară și au interpretat mai multe colinde în limba română și maghiară. Copiii au fost coordonați de Zoltan Gall, preotul Bisericii Reformate din Lugoj. La finalul recitalului toți participanții au fost răsplățiți cu dulciuri. Evenimentul a avut loc în cadrul programului Târgului de Crăciun, care se desfășoară în perioada 13-23 decembrie și la care participă copii și tineri de la școlile și bisericile din oraș.

Deschideți larg brațele și îmbrățișarea voastră caldă, vorba bună și gândul curat să fie cel mai de preț cadou pentru cei dragi. Crăciun fericit!

Primar, Ion Marcel Vela

Foaia de Caransebeș

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

„DACĂ NU AȘ FI FOST PRIMAR, PROBABIL MI-AR FI PLĂCUT SĂ FIU STAREȚUL UNEI MĂNĂSTIRI DIN MUNȚII BANATULUI”

MILENA LAZIC

Târziu, dar niciodată prea târziu, am lecturat în arhiva revistei „Formula AS”, un interviu realizat cu primarul municipiului nostru, domnul Marcel Vela, și vă mărturisesc cu sinceritate, că rareori, sau mai exact, niciodată, nu mi s-a întâmplat, să regăsesc în cuvintele unui edil, frumusețea întreagă a pământului pe care îl sfințește, slujindu-l cu munca sa. Pentru cei care nu au avut prilejul să citească chiar acel număr al revistei amintite, redăm un

scurt fragment, la capătul căruia, mi-am reamintit cu plăcere, vorbele cu care scriitorul Vasile Todi, îl „povestea” odată pe Marcel Vela: *Pe Marcel Vela, îl poți jigini dacă vorbești infometat de răutate despre capitala gugulanilor, Caransebeș, și-l poți mânâia dacă îi relativizezi spiritualitatea geografică a nașterii sale. M-a impresionat la acest om dragostea sa pentru Țara Banatului, o afecțiune întinsă ca o apă ce nu poate seca și căreia,*

chiar dacă soarele, viața, îi fură o undă, o sută de râuri de munte îi restituie o mie. Un om cu suflet suplu, modelat în pașii jocului bătrânesc, un bărbat, cu o inimă primitoare și veselă ca un voreț în zi de rugă.

„Pentru mine, Caransebeșul este cel mai frumos loc de pe pământ. Are tradiție, are cultură, are perspective. Aici ne găsim la poalele muntelui sacru al dacilor, Gugu, de la care ni se trage denumirea de gugulani. Suntem la intersecția a trei văi superbe - Valea Timișului, Valea Sebeșului și Valea Bistrei, între masivul Semenici și Masivul Țarcu, la poalele celei mai înalte zone alpine din țară, cu 12 vârfuri de peste 2000 de metri altitudine. Dacă treci prin Caransebeș, în primul rând trebuie să știi că ai locuri de cazare la standarde europene. Apoi poți vizita Muzeul Regimentului de graniță, Municipiul și castrul roman Tibiscum, Colecția de icoane vechi și evanghelii episcopale, Parcul de Sculptură Teiuș, Rezervația de platan. De aici, poți ajunge în câteva minute în stațiunile Poiana Mărului, Muntele Mic, Băile Herculane sau în zona Cazanelor Dunării. Ori poți, pur și simplu, să te plimbi seara în zona centrală, să stai la o terasă și să admiri spectacolul de lumini și umbre de pe fațadele clădirilor vechi, al statuilor sau al sculpturilor monumentale care, prin iluminatul ornamental, scot în evidență Caransebeșul aristocratic și misterios.

Dacă nu aș fi fost primar, probabil mi-ar fi plăcut să fiu starețul unei mănăstiri din Munții Banatului”.

POEȚI DIN BANATUL MONTAN

OPREȘTE-MĂ LA TINE

GHEORGHE AZAP

Oprește-mă la tine, când o să-mi vină criza
De a pleca departe fără aparat de bord -
Ascunde-mi pijamaua, cravata sau valiza,
Cu lacrimile tale adu-mă de acord.

Aprinde-încălțăminte, ce drumului o cere
Cu gânduri înnodate și pumnul pe toiaș
Și din tulpina albă a boiului de miere
Fă-mi piedici iscusite, să mor la tine-n prag.

Ia-mi penele din aripi, când numai lângă tine
Regenerez sorbindu-ți mirozna din pafta -

Șoptește-mi indulgențe hristo-elefantine
Și leagă-mă de scaun cu anemia ta.

Ajută-mă o clipă, când zorile mă strigă
Sărută-mă domestic, sau crâncen, ca un drog
Mai fierbe niște lapte, mai fă-mi o mămăligă,
Oprește-mă la tine - oprește-mă, te rog.

DIN ACTIVITATEA EPISCOPIEI NOASTRE

PREASFINȚITUL LUCIAN, EPISCOPIUL CARANSEBEȘULUI I-A PREMIAT PE CEI MAI BUNI ELEVI LA RELIGIE DIN CARAȘ-SEVERIN

AIMEE LAZĂR

În sala de festivități a Episcopiei Caransebeșului a avut loc, la mijlocul acestei luni, premiarea câștigătorilor fazei locale a proiectului „Tineri în biserică” din Caraș-Severin. Câștigătorii, împreună cu câteva cazuri sociale, vor merge la tabăra de creație „Credință și artă pentru toți”, care se va desfășura la Mănăstirea Băile Herculane, în perioada 8-12 ianuarie 2013.

Preasfințitul Lucian, episcopul Caransebeșului, a salutat implicarea în proiect a preoților și profesorilor de religie din Caraș-Severin. „Este foarte important că s-au implicat preoți din parohiile urbane, din partea de Vest a episcopiei noastre, respectiv din Bocșa, Reșița, Anina; Oravița și Moldova Nouă, preoți parohi și profesori de religie. Ne bucurăm

să avem în cadrul Sectorului Social-Filantropic, Misionar și activități cu tineretul asemenea pro-

iecte și, bineînțeles, aceste proiecte să se bucure

de aprecierea și deschiderea tinerilor din episcopia noastră și a profesorilor de religie, în concluzie cu preoții parohi. Este o primă etapă, este un proiect larg și generos, care vine să definească și mai bine proiectul general al Patriarhiei Române, Hristos împărtășit copiilor”, a spus Lucian Mic. Poate cel mai neașteptat rezultat a fost obținut de elevii din Șteier, un cartier al Aninei. Profesorul lor de religie, Marius Simion, este doar în primul an la catedră, dar a făcut minuni cu copiii de la Anina. Toți cei trei elevi ai lui Marius Simion, de la Școala Gimnazială din Șteierdorf, vor pleca în tabără la Băile Herculane. În ordine, aceștia sunt: locul I - Ana Maria Barim (11 ani) locul II - Valentina Cramer (11 ani) și locul III - Ana-Maria Plestici (14 ani). Premianții au primit diplome și plase pline cu dulciuri, la Episcopia Caransebeșului.

Strălucirea stelei de Crăciun să vă lumineze inimile, iar în sufletele voastre să se oglindească lumina caldă a lumânărilor.
Sărbători fericite!
Primar, Cornel Toța

Foaia de Banloc

„Banatul este patria mea restrânsă” - Sever BOCU ■

O FĂRĂMĂ DE ISTORIE...

MIRCEA PETROMAN

Numele de Banloc se naște prin contopirea a două cuvinte: numele zeului „Pan” (stăpân) și „loc”, „Locul stăpânului”. Mai târziu, când „pan” ajunge „ban”, păstrându-și sensul inițial de stăpân, castelul de la Panloc, a devenit Banloc, denumire păstrată și acum. Interesant este în acest sens un basorelief aflat deasupra uneia dintre ușile de acces în pivnița castelului, basorelief care îl înfățișează pe zeul Pan cântând la syrinx. De asemenea, statui în formă de fauni străjuiau aleile parcului, fragmente ale acestora aflându-se în prezent la Muzeul Banatului din Timișoara împreună cu alte câteva statui de aceeași proveniență.

Istoria Banlocului este strâns legată de istoria domeniului și de performanțele sale economice. Domeniul conților Karátsonyi cuprindea întinse păduri bogate în vânat, terenuri agricole - dintre care cele mai spectaculoase erau orezăriile de la Topolea (Topolyapuszta) - lacuri de pescuit, plantații de tutun, ferme de animale (la Pescuș), herghelii de cai din rasa lipițan, o fabrică de spirit și o moară situate lângă gara din Banloc, etc. După 1919, domeniul pierde o parte din terenuri din cauza frontierei apărute între Regatul României și cel al Iugoslaviei. Chiar și după reforma agricolă din anul 1921, domeniul Banloc, împreună cu castelul și parcul, rămâne unul dintre cele mai întinse din țară. Casa Regală a României devine interesată de soarta acestuia și, în anul 1935, îl răscumpără de la familia Karátsonyi cu suma de 22.000.000 lei. Astfel, Banlocul devine domeniu regal și reședință permanentă a Princesei Elisabeta - fostă regină a Greciei - sora Regelui Carol al II-lea al României.

CASTELUL BANLOC, UN EDIFICIU CE NU TREBUIE OMIS

CARMEN POPESCU

Castelul Banloc, cunoscut și sub numele de Castelul familiei Karatsonyi, este un monument istoric aflat în localitatea Banloc. Este realizat în stil renescentist, pe fațadă având blazonul familiei Karatsonyi.

Ultimul conte Karatsonyi vinde în 1935 castelul surorii Regelui Carol al II-lea al României, Elisabeta. Alteța Sa Regală renovează castelul ce devine sursa de inspirație pentru decorarea Palatului Elisabeta din București.

POVEȘTEA UNOR RUINE

Nici nu-ți vine să crezi că aici au stăpânit pe vremuri familii cu sânge albastru și că în grajduri, caii de rasă mâncau din iesle de marmură roșie.

Pe la 1579, un pașă și-a ridicat castel, în păduricea de la Banloc, la 50 de kilometri de Timișoara. Banatul era pe-atunci sub ocupația turcilor. Apoi, în locul pașei a venit un conte maghiar. Ultima castelană de la Banloc a fost Elisabeta, sora lui Carol al II-lea, devenită regină a Greciei. Castelul i-a plăcut reginei atât de mult, încât a comandat copii după piesele de mobilier de aici, ca să-și împodobească palatul. Odată cu plecarea reginei a început și declinul impozantei reședințe.

În câteva luni, n-a mai rămas nimic din sera cu flori și legume, ghețaria și uzina electrică. Despuiat de podoabe și mutilat, castelul a fost pe rând sediu al ocolului silvic, azil de bătrâni, leagăn de copii și școală. Istoricii dau astăzi de urmele gloriei apuse. Câteva piese sunt și la muzeul din Timișoara, însă cele mai prețioase au dispărut fără urmă.

POVEȘTE LA GURA SOBEI

LISANDRA GRIGORESCU

În Germania secolului al XVI-lea, erau decorați pinii, atât cei din interiorul casei, cât și cei din exteriorul ei, cu mere, lumânări și hârtie colorată. În Evul Mediu, o sceneta religioasă înfățișa izgonirea lui Adam și a Evei din Grădina

Edenului. Un pin decorat cu mere era folosit pentru a simboliza Grădina Edenului - Copacul Cunoașterii. Sceneta se încheia cu profeția salvatorului ce urma să vină. Se crede că reformatorul protestant Martin Luther King a decorat, pentru prima oară, pomul de Crăciun cu lumină. În timp ce se ducea spre casă, într-o seară de Decembrie, frumusețea stelelor care străluceau printre ramurile unui pin, l-a inspirat să recreeze efectul prin lumânări așezate pe ramurile unui pin mic, de acasă. Pomul de Crăciun a fost introdus în Anglia de soțul Reginei Victoria, Prințul Albert, al cărei țară nativă era Germania. Ediția faimoasă a „Illustrated News”, din 1848, înfățișează Familia Regală adunată în jurul pomului de Crăciun, de la Palatul Windsor. Această imagine a popularizat ideea în toată Anglia victoriană.

OREZUL VINE DE LA PARTOȘ

TEODORA GRUICI

Prima orezărie din România a fost înființată în secolul al XVIII-lea în localitatea Partoș, județul Timiș, iar în 2002 a fost preluată de Georg Bardeau, descendent al familiei de Habsburg. Orezăria din Banat este singura din țară alimentată cu apă fără a se folosi pompe. Apa se revarsă controlat din râul Bârzava, unde se întoarce când se golesc parcelele.

Plantația de orez datează de pe vremea Mariei Terezia, de prin mijlocul anilor 1700. Întinse pe sute de hectare, culturile de orez se află în apropierea graniței cu Serbia. Privite de sus, neobișnutele parcele inundate arată ca un labirint, prin care

șerpuiesc sute de kilometri de canale cu apă.

Cultivarea orezului de Banat a devenit profitabilă datorită unei lucrări ingenioase făcute

de unii italieni în secolul XVIII-lea. Apa de care

are nevoie orezul este captată prin gravitație din râul Bârzava, astfel că dispare consumul de energie necesar pentru pompe. Irigarea culturilor nu costă niciun ban, câștigurile fiind de patru ori mai mari decât investițiile. „Închidem stăvilarele, le reglăm, iar apa intră pe canalele de alimentare care inundă parcelele de orez. Orezul are nevoie de multă apă. Când trebuie inundat câmpul se dă drumul controlat la apă. Apoi, parcelele cu orez sunt golite de apă, care se revarsă înapoi în râul Bârzava. Orezului îi place căldura. Nu-i place frigul. Apa trebuie să fie cât mai caldă și e important să aibe îngrășăminte și ierbicide, altfel este sufocat de buruieni”, a declarat Ion Horvath, unul dintre puținii specialiști în orezărie din țară.

OAMENI DIN ȚARA BANATULUI

În România de azi - a tuturor prădăciunilor - sunt tot mai puțini oamenii care așează demnitatea înaintea propriei vieți. Unul dintre acești foarte puțini, este omul cu care într-o zi de iarnă potolită am stat de vorbă din spre prânz spre de cu seară, adică, până atunci când ziua își desfăcu broboada, lăsându-și părul auriu să-i cadă despletit pe pieptul Luceafărului. Deși îl cunosc din vremea când purta perciunii „ca la Kaiser” și era „tânăr frumos și cu visuri năpraznice”, tot am răsucit multe amintiri noi pe fusul cuvântului. Cu atât mai mult, cu cât, după apariția celui mai recent roman al domniei sale „În afara gloriei”, știam că stau de vorbă cu cel mai important romancier pe care l-a dat pământul Banatului. Am amintit de demnitate? Da? Păi, cu o singură clipă din demnitatea cotidiană a acestui om, acoperi toată mlaștina umilinței în care se târăsc mulți dintre contemporanii săi.

Vasile TODI

Vă spuneam ieri, domnule Ion Marin Almăjan, că sentimentul dominant la dumneavoastră este acela al ridicolului. Vă amintiți cum ați reacționat?

► Da! Am reacționat stupefiat, pentru că sunteți singurul om de pe lumea asta care a observat, care a descoperit, prin ce miracol nu știu, această temere a mea fundamentală, despre care, de fapt, am scris și recent într-o consemnare, într-o revistă de pe internet, declarând, tocmai că sunt înspăimântat de ideea c-aș putea să fiu ridicol, dar în același timp sunt cutremurat, sunt șocat mereu atunci când în jurul meu descopăr ridicolul și văd că oamenii se lăfăie în ridicol și o fac bucurându-se de postura în care se află și exacerbând o asemenea postură. Și acest lucru se întâmplă și la personajele politice, mari personaje politice, nu știu dacă vă deranjează, dacă nu scoateți afară, Băsescu însuși este un personaj ridicol, dar și, de pildă, poetul „foarte important” care este Dinescu. Am dat două exemple care sunt acoperite de ridicol, care se complac într-o asemenea postură.

Maestre Ion Marin Almăjan, stăm de vorbă în preajma unuia dintre cele mai mari praznice ale creștinătății, măritul praznic al nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos care pe mine mă învecinează de fiecare dată cu paradisul copilăriei și stăm de vorbă într-un oraș cosmopolit în care trăiți de mulți ani, motiv pentru care vă întreb: Ce mai păstrați dumneavoastră din locul de unde ați început să suiți spre lume?

► Tocmai ceea ce ați avansat dumneavoastră în această introducere, pânăza aceea miraculoasă a proiecției în timp a copilăriei, înfrigurarea cu care copilul într-o lume quasi-primitivă, lumea satului bănățean de munte, se apropia, de momentul acesta celest, momentul constituit dintr-un șir de emoții, emoția bunicului, cel care îmi pregătea bătu de alun încrustat cu sânceană, cu cuțitul, înflorat cu cuțitul, cu care trebuia să plec la colindat în dimineața de Ajun, trăistuța înflorată pe care bunica mi-o pregătea ca să pot pune în ea nucile, colacii pe care-i primeam din colindă, apoi seara cu Pomul de Crăciun, cu venirea lui Moș Crăciun și nu în ultimul rând slujba de la biserică, dintr-o biserică dulce ca o iconă, așa cum este biserică din comuna mea natală în care am fost și botezat.

Spuneți-mi maestre, când ați plâns ultima oară?

► Cred că am să refuz să vă răspund la această întrebare.

Bine! Pe Stendhal a trebuit să-l recunoască Balzac fiindcă lumea nu-l băga în seamă; pe dumneavoastră cine v-a arătat lumii?

► Nu pot zice că a existat în viața mea o asemenea întâmplare fericită. Mai sunt exemple mari, e vorba de mari personalități, să zicem Călinescu, care l-a lansat pe Marin Sorescu, poate că fără lansarea lui Călinescu, Marin Sorescu n-ar fi fost atunci ceea ce a fost. Eu m-am bucurat de atenția colegilor mei, critici literari, chiar și de atenția potrivnică a unuia dintre criticii literari la modă, importanți în

România anului 1970, este vorba despre Mircea Iorgulescu, care mi-a primit cartea de debut cu două cronici distrugătoare în România Literară.

Cum se numea cartea de debut?

► Cartea de debut se numea *Sunt dator cu o durere*, și judecată acum cu severitatea și experiența scriitorului ajuns la vârsta senectuții, pot spune că acea carte e o explozie deplină, valabilă și astăzi, de sensuri, de teme. În 1970 să poți să publici o carte care atacă tema colectivizării agriculturii în România, deci marile tragedii care s-au întâmplat, care atacă tema deportării în Bărăgan, care atacă tema prizonieratului în Rusia, teme fundamentale ale literaturii române în acea perioadă, carte care n-a fost de fapt băgată în seamă nici măcar de cei care fie la „Europa Liberă” fie din altă parte descopereau potrivnicia scriitorilor față de nedreptățile din acea lume s-au făcut că nu o înțeleg și poate era mai bine și mai potrivit pentru ei și mai lejer, să n-o nștelegă. Așa mi se pare mie acum.

N-ar trebui retipărită?

► Acum nu cred c-ar interesa pe multă lume.

Trăim într-o altă lume ?

► Trăim într-o altă lume, este un alt secol, un alt mileniu, e o lume absolut străină lumii despre care vorbim.

Apropo de lume, unde era locul scriitorului în societatea românească din vremea lui Zaharia Stancu ?

ION MARIN ALMĂJAN

► Locul scriitorului era unul la mare cinste pe vremea lui Zaharia Stancu, pentru că indiferent ce se spune despre Zaharia Stancu, indiferent de legendele care circulă pe seama lui, Stancu a avut șira spinării, el se ducea la așa-zisa conducere a partidului, se ducea la Ceaușescu, cu bastonul și spunea că dacă conducerea de partid nu îndeplinește cererile scriitorilor pe care Stancu le ducea cu el, el se duce și rupe bilete la WC-ul dintr-una din piețele din Madrid. El a avut o poziție cu totul specială apărând Uniunea Scriitorilor spre deosebire de Beniuc care a strâmbat și a batjocorit și a condamnat la neînțelegere marii scriitori. Stancu i-a apărat. Eram la cinste în fața societății civile, în fata administrației și a organelor politice, eram considerați ca o elită, ca cineva important în fața căruia sau de care trebuie să ascuți.

Eră un astfel de om Zaharia Stancu?

► Da!

Se spune că a fost ultimul mare președinte al Uniunii Scriitorilor. Numiți-mi trei mari prozatori ai României, de pe poziția de prozator important pe care vă aflați astăzi.

► Am să vă numesc poate mai mulți decât trei: să zicem că primul prozator al literaturii române este Creangă, al doilea, mare, este fără îndoială Liviu Rebreanu, este apoi Camil Petrescu, Matei Caragiale, Marin Preda.

Nu se poate face un clasament?

► Nu cred că sunt sănătoase clasamentele. Fiecare din acești mari prozatori are locul lui.

Stancu era mai mare poet decât prozator?

► Nu ! Zaharia Stancu era un mare prozator. *Desculțul* lui este un mare roman. El ca poet este totuși un poet bunicel, dar nu este de mărimea pe care a atins-o odată cu *Desculțul*.

Pe dv. ce carte din literatura română v-a marcat?

► Și aici răspunsul este ceva mai larg. Fără să fiu conformist, trebuie să spun că m-a marcat Homer. De ce să nu spun însă că la fel de tare m-au marcat Vergiliu, Dante Aligheri, Dostoevski, Tolstoi, deci adunate așa, cam toate marile personalități, genii literare ale lumii.

Speriați cititorii tineri...

► De ce să-i sperii? Nu fac decât să sper că le determin curiozitatea să se întoarcă la aceste valori nepieritoare, că deși ele aparțin unor secole de mult trăite, de mult apuse, operele acestor mari scriitori, geniali scriitori sunt extrem de actuale, sunt extrem de penetrante în sufletul omului, sunt vii, fac explozie în minte și în suflet.

Întorcându-se la ei, cititorul tânăr va ajunge la Ion Marin Almăjan...

► Da, mulțumesc! Tot într-un text care o să apară și într-o carte, curând, am spus că de fiecare dată când mă gândesc la lecturile mele, Homer, Dante, Dostoevski, Tolstoi și la toți ceilalți, inclusiv Faulkner, Hemingway, am senzația că sunt contemporan cu Ion Marin Almăjan.

Vedeți că Ion Marin Almăjan nu e „în afara gloriei”?

► Da, gloria e o Fata Morgana...

Și talentul ?

► Talentul este un dat de la Divinitate, cred că odată cu Duhul pe care marele Demiurg îl dă fiecărui individ, îi dă sau nu și talentul, dar depinde de om dacă știe, dacă este în stare să cultive, ca să rămân în spațiul biblic.

Maestre, din 1990, cel puțin prin felul în care ați folosit condeiul, ați fost un patriot, dacă ar fi să vă privesc prin prisma unui naturalist american care susține că un patriot adevărat trebuie să fie gata oricând să-și apere țara de propriul guvern.

► Este adevărat, ești patriot atunci când îți aperi țara împotriva oricărui, chiar și împotriva propriilor tale porniri. Eu detest lauda de sine, lauda goală, mizerabilă, care-l coboară pe om, dar eu am crezut că rostul meu pe pământ a fost să scriu la modul acela sibilinic cum era posibil în anii comuniști, în anii de dominație comunistă, să scriu despre lumea mea, să fiu un martor al lumii mele. Așa se explică de ce fiecare carte are în ea încifrate elemente care loveau în injustițiile ce se creaseră în acel timp.

Și aceste cărți le-ati scris tocmai în această idee.

► Exact. Aceste cărți le-am scris tocmai în această idee. Prima carte se numea *Sunt dator cu o durere*, durerea aceea era durerea față de țării mele care au trebuit să fie batjocoriți de noile autorități care i-au îngenunchiat; i-au obligat și i-au trimis la pușcării atunci când au cântat „Deșteaptă-te române”, „Trei culori” și alte cântece, și au făcut 20-30 ani sau nu s-au mai întors de la pușcărie.

Ne „întorcem spre asfințituri”?

► Da, *Întoarcerea spre asfințituri* este o carte care cred că a fost poate una dintre cele mai explozive și mai subversive cărți ale literaturii române, un volum de povestiri, apărut în 1984, dacă mai țineți minte. Am făcut o experiență cu directorul direcției de literatură Radu Constantinescu, de la Ministerul Culturii, care se numea atunci Consiliul Educației Socialiste și Culturii, care nu fusese director când a apărut cartea mea și i-am dat-o s-o citească și i-am spus: dacă dumneata erai atunci director cartea asta nu apărea. Mi-a citit-o, mi-a dat telefon și mi-a spus da, este o carte care n-ar fi apărut în ruptul capului. Acestea au fost intențiile mele literare de atunci, pentru aceea am scris, dar și pentru multe alte lucruri, dar nu în ultimul rând am vrut să rămână pentru cei care vor veni, dacă vor mai fi interesați să citească și să știe, în ce lume am trăit noi.

- va urma -